

Galánta sportélete az első világháború előtt

VERONIKA KERESZTES

The Sporting Life of Galánta Before the First World War

Keywords: Kingdom of Hungary; Galánta; Galanta; sporting life until 1914; Lawn Tennis Club; Sports Club of Galánta; Pigeon Shooting Club of Galánta; Lawn Bowling Association; Galánta Football Association; national vizsla field trials; athletics

DOI: <https://doi.org/10.61795/fssr.v27y2025i1.08>

Galánta a 19. század második felében nemcsak a régió közigazgatási központja volt, a polgári átalakulás korszakában a régió társadalmi életének is kulcsponti színterévé vált. Ebben a folyamatban az egyre gyarapodó számú közigazgatási, bírósági, pénztézményi tisztviselők, hivatalnokok, értelmiségiek mellett a város nevével összeforrt Eszterházy család tagjai játszottak fontos szerepet, nagyban hozzájárulva a város társasélete színvonalának felemeléséhez és Galánta jó hírnevének terjesztéséhez. Nekik köszönhetően Galántát már a 19. század első felében közkedvelt vadászati helyként tartották számon. 1820-ban gróf Széchenyi István említi naplójában a galántai fácánvadászatot, melyen személyesen vett részt.¹ A vadászatot ősi hagyományokkal, sajátos kulturális és etikai normákkal rendelkező sportként szoktuk meghatározni, így ezek a társas összefüggések egyben a sportélet kezdeteit is jelentették Galántán. Ezt a sportot azonban csak a város felsőbb társadalmi rétegének egy csoportja űzte. A 19. század második felében gyakran találkozunk gróf Eszterházy Béla nevével az országos szintű vadászegyesületekben. A magyarországi vadászat intézményes keretei csak a század második felében alakultak ki. Az Országos Magyar Vadászati Védegylet 1881. május 24-én alakult meg gróf Nádasdy Ferenc elnökletével, Rudolf trónörökös védnökségével és József királyi főherceg örökös tiszteletbeli elnökletével.² Eszterházy Béla a védegylet

1 Vizsota Gyula (szerk.): Gróf Széchenyi István naplói 2. 1820–1825. Magyarország újabkori történetének forrásai. Budapest, 1926.; Gróf Széchenyi István naplói II. kötet (1820–1825). Internetes elérhetőség: https://adt.arcanum.com/hu/view/Books_07_19dik20dikSzazadiTarsadalomtortenet_Vizsota_SzechenyiNaploi_2_1926/?query=Galantha&pg=246&layout=s

2 <https://vadaszativedegylet.hu/bemutakozas> Letöltés ideje: 2024. november

megalakulásakor már igazgatósági tag volt. Az egyeslet jelentős erőfeszítéseket tett az állatok és a természet védelme érdekében, s célja a tudatos természetóvó vadgazdálkodás lett. A védegylet lehetőséget adott tagjainak rendszeres tanácskozássra és természetesen különböző vadászati módok fejlesztésére is. Az egyeslet tagjai között az Eszterházy család tagjain kívül már kezdettől megtaláljuk Massányi Géza galántai gyógyszerészt, Horváth Gyula galántai ügyvédet, Döbrenthey Imrét Galántáról, Eibel Ambrust Nebojszáról, Abrahámffy Gyulát, Kuffner Károlyt Diószegről, Fekete Aladárt és Fehér Nándort Kossuthról, Zácsko Istvánt Ábrahámról.³ A vadászat egyik módja vadászbek segítségével történt. 1884–1890 közt működött a Magyar Vizslaverseny Egyesület, amely évente vadászbekversenyeket rendezett. Az egyesület viszonylag rövid működése ellenére Galánta két ízben is e versenyek színhelye volt, 1885-ben és 1888-ban. Az egyesület elnöke Eszterházy Béla galántai földbirtokos volt, aki testvére, Eszterházy László segítségével a versenyek házigazdájaként sokat tett az országos vizslaverseny sikeréért. 1885-ben az ország nyolc megyéjéből érkeztek résztvevők és vendégek az augusztus 25-én megrendezett jeles sporteseményre. Az 1888-ban megrendezésre került országos vizslaverseny már kétnapos rendezvénné nőtte ki magát; augusztus 12–13-án került sor e kutyaversengés különféle versenyszámaira: az első nap a fácán-, a második nap a fogolyvadászat jegyében folyt. A kétnapos esemény, amelyről nem hiányozhatott az esti szórakozás, a „banquett” sem (melyre első nap gróf Eszterházy Béla kastélyában, a második napon pedig a galántai Nagyvendéglőben került sor), s itt nemcsak szakmai sikereiket beszélhették meg, de kiváló cigányzeneszó mellett szórakozhattak is. Ahogy a résztvevők leírták: mindez felejthetetlen élményt biztosított a résztvevőknek és vendégeknek. Galánta vidékét a 19. század nyolcvanas éveiben, a foglyok Eldorádójának nevezték,⁴ ami bizonyára az e fajta vadászatára különösen alkalmas területet jelölt.

A leírtak alapján leszögezhetjük, hogy a galántaiak a 19. század második felében főleg vadászattal és az ezzel összefüggő lovaglással és lövészzettel foglalkoztak. Még a helyi sportegyletek megalakulása előtt a városban népszerűségnek örvendett a kuglizás, és bizonyára akadtak olyanok is, akik gimnasztikai és atlétikai gyakorlatokkal foglalkoztak. A nyári meleg napokon a lakosok között közkedvelt volt a fürdés és az úszás. A galántaiak kedvenc fürdőhelye az Vág folyó Óny pusztai partja volt.⁵ A 20. század elején azonban a fürdőzés itt nem volt biztonságos. A galántaiak 1906-ban kérelmezték,

3 A tagok névsorát a *Vadász Lap* rendszeresen közölte.

4 Az elnevezés Fekete Izidortól származik, aki Szárnyas Sándor név alatt több cikket írt a korabeli *Vadász Lap*ban. Ő volt az Eszterházy család nevelőtanára. *Vadász Lap*, 1887. augusztus 5. 25. szám. Internetes elérhetőség: https://adt.arcanum.com/hu/view/VadaszLap_1887/?query=vad%C3%A1sz+lap+Gal%C3%A1nta&pg=348&layout=s

5 Óny pusztája: Kaja községhez tartozik.

hogy ezen a helyen egy fürdésre és úszásra is alkalmas strandot alakíthassanak ki, elképzelésük azonban nem járt sikerrel.⁶

A 20. század első évtizedében a galántai sportélet nagyobb lendületet vett. Ebben a folyamatban jelentős szerepet játszott Jandly-Döbrentei Sándor, a Galántai Járás főszolgabírója, aki a testmozgást nemcsak kedvelte, hanem jelentős mértékben támogatta is. Galánta neki köszönheti, hogy az első világháború előtti években a város sportélete a szélesebb régiókn belül a legaktívabbnak és legszínesebbnek minősült.

Lawn Tennis Egylet

A galántai Lawn Tennis⁷ Egyletet Jandly-Döbrentei Sándor főszolgabíró alapította 1905-ben. Hasonlóan más városokhoz a teniszjáték Galántán is a felsőbb, gazdagabb társadalmi rétegek szimbólumává vált. A galántai teniszezők a gróf Eszterházy Béla kastélykertjében kiépített tenispályán játszottak, gyakoroltak. A hely alkalmas volt társadalmi összejövetelek, táncmulatságok megrendezésére is, amit a sportolók és rajongók gyakran ki is használtak.⁸

Galántai Sportegylet

A sport kedvelői Galántán 1908 tavaszán sportegylet megalakulását kezdeményezték, amelynek célja a szokásos sportnemeknek egyleti csoportosulás mellett való űzése volt. A sportegyletben főleg a szertornázás, vívás, atlétika, kuglizás, társasjátékok gyakorlását tervezték. Az egylet székhelyéül Kolisch Jakab vendéglőjének kerthelyiségét szemelték ki, ahol egyúttal az egylet iránt érdeklődők felvételüket is kérhették a megalakulás időpontjában.⁹ 1908 májusában a sportegylet már aktívan tevékenykedett. Május végén küldték el a Belügyminisztériumnak jóváhagyásra az egylet alapszabályát, de már ekkor döntöttek arról, hogy az egylet munkájához nélkülözhetetlen anyagi fedezet biztosítása érdekében június 13-án táncmulatságot szerveznek a galántai Kaszinó kerthelyiségében.¹⁰ A táncmulatság megszervezésével egy nyolctagú bizottságot bíztak meg. A táncmulatság iránt, mely az 1908-as nyár legígéretesebb szórakozását ígerte,

6 Galánta és Vidéke 1906. július 28.

7 Fűves pályán játszott tenisz.

8 Közvélemény Vágyszerdi Híradó, 1905. május 13.; Galánta és Vidéke 1906. július 28.

9 Galánta és Vidéke, 1908. április 4.

10 „1907-ben Kolisch Adolf galántai vendéglős kibérelte a volt Casino helyiségeit s azokban modern berendezésű vendéglőt nyitott.” https://epa.oszk.hu/03800/03813/00198/pdf/EPA03813_magyar_vendeglos_es_kaves_ipar_1907_01.pdf Letöltés: 2024. 09.20.

nagy volt az érdeklődés Galántán és környékén. Bevétele az újonnan megalakult sportegylet javára fordították.¹¹

Természetesen a tagság is népszerűségnek örvendett. 1908 augusztusának elején az egyletnek már több mint 60 tagja volt, ami az egylet életképességét mutatja. A vásártéri sportpályán az egyleti tagok naponta szorgalmasan gyakoroltak. Különösen népszerű volt a tagok közt a fűleslabda játék.¹² A sportegylet tagjai ebben a sportban annyira jól fejlődtek, hogy a galántai sportegylet már megalakulásának évében tervezte, hogy tagjai ügyességét egy másik sportegylet fűleslabdacsapatával megmértesse. A galántai sportegylet tagjai kiválóak voltak a diszkoszvetésben és gerelyhajításban is. Az említett sportágakon kívül a tagok a súlylökést, a magasugrást, a síkfutást, valamint a labdarúgást is gyakorolták. A sportegylet felszerelése modern és jó minőségű volt. Az egylet a tagok számára a téli időszakra, amikor az időjárás miatt több sportágban nem volt edzési lehetőség, vívótanfolyamot szervezett.¹³

A sportegylet megalakulása után néhány hónap elteltével sor került a galántai sportolók nyilvános bemutatkozására. Az egylet augusztus 20-ára egy esti táncmulatsággal egybekötött atlétikai versenyt szervezett. A háziverseny egyes versenyszámaira szép számban jelentkeztek a helyi sportolók, a verseny iránt a galántaiak körében nagy volt az érdeklődés. A 100 yardos¹⁴ síkfutásnak 8 jelöltje (Kolisch Gyula, Lukovics¹⁵ István, Neumann Albin, Neumann László, Nagy László, Szalay László, Sztrujár György, Vargha Jenő), a magasugrásnak három jelöltje (Neumann Albin, Szalay László, Vargha Jenő), a diszkoszvetésnek öt jelöltje (Földes Ármin, Lukovics István, Massányi Géza, Nagy Antal, Vargha Jenő), hasonlóan a fűleslabdadobásnak is öt indulója (Fleischer Miksa, Lukovics István, Nagy Antal, Szalay László és Vargha Jenő), a gerelyhajításnak négy jelöltje (Földes Ármin, Lukovics István, Nagy Antal, Vargha Jenő) és a súlylökésnek is négy jelöltje (Fleischer Miksa, Kolisch Gyula, Lukovics István és Vargha Jenő) volt.¹⁶

Galánta első nyilvános sportversenye a tervekkel összhangban, 1908. augusztus 20-án valósult meg. Az új egyleti tornadresszekbe öltözött versenyzők zeneszóval díszmenetben vonultak ki a versenytérre,¹⁷ a verseny ünnepélyes megnyitójára délután fél ötkor került sor. A sporteseményt több mint 200 néző figyelte. A helyi sajtó tudósítója szerint a „verseny hangulatát a szebbnél-szebb ruhákba öltözött, galántai hölgyek tet-

11 Galánta és Vidéke, 1908. május 23.

12 A fűleslabda bőrből készült, lószőrrel kitömött, tetszés szerinti átmérőjű, és egy kb. 25 cm hosszú bőrfüllel ellátott bőrlabda lehetett. A játékot tíztagú csapatok játszották.

13 Galánta és Vidéke, 1908. augusztus 8.

14 100 yard = 91,44 méter

15 Másutt: Lukovics.

16 Galánta és Vidéke, 1908. április 4.; augusztus 8., 15., 22. és 29.

17 A galántai piactérnél volt.

ték még színeesebbé, akik az esti táncmulatság keretében megrendezendő tombolajátékhöz tombolajegyeket árultak”. Az egyes versenyszámok közötti szünetekben a szórakozást a helyi cigányzenekar biztosította.¹⁸

A verseny első száma a 100 yard síkfutás volt, melyet Vargha Jenő nyert meg, aki 10 másodperc alatt ért a célba. A második helyen Neumann László, míg a harmadik helyen Szalay László végzett. A második versenyszámban, a füleslabda-távhajításában 41 m teljesítménnyel Lukovics István lett a győztes, a második helyen pedig Endreffy János (40,1 m), a harmadikon Vargha Jenő (38 m) végzett. A súlylökésben is Lukovics István érte el a legjobb eredményt (10 m). A második helyet Vargha Jenő (9,4 m) és a harmadikat Ferenczi Alfréd (9 m) szerezte meg. A verseny egyik leglátványosabb versenyszámában, a magasugrásban, 170 cm teljesítménnyel Vargha Jenő lett a győztes. Másodikként Szalay László (165 cm), harmadikként pedig Neumann Albin (155 cm) végzett. A diszkoszvetésben több versenyszámot állítottak össze. A szabadfogásos diszkoszvetésben Lukovics István 30 m dobással nyerte meg a versenyt, akit Vargha Jenő (27,1 m) és Nagy Antal (20,4 m) követtek. A klasszikus diszkoszvetésben Nagy Antal lett a győztes 25 m-es dobással. Őt követte Vargha Jenő (24 m) és Lukovics István (23 m). A gerelyhajítás is kétféle módon történt, vagyis a sportolók két versenyszámban mérhették össze képességeiket. A szabadságos gerelyhajításban a legjobb eredményt Vargha Jenő érte el (37 m). Második helyen Lukovics István (34 m), a harmadikon Nagy Antal (31,8 m) helyezkedett el. A középfogásos gerelyhajításban Lukovics István (31,2 m) győzött, majd Vargha Jenő (30,5 m) és Földes Ármin (26 m) következett. A sportesemény utolsó versenyszáma a füleslabda-mérkőzés volt, melyben a Galántai Sportegylet két csapata mérte meg erejét. A mérkőzés 2:0 eredménnyel az 1. számú csapat javára még az első félidőben eldőlt. A győztes csapat tagjai: Endreffy János, Ferenci Alfréd, Földes Ármin, Nagy Antal, Neumann Alfréd, Schiller István és Szalay László. Az első galántai sportversenyt Jandly-Döbrentei Sándor, a sportegylet díszelnöke zárta le ünnepi beszédével, amely keretében kihirdették a győzteseket és átadták a díjakat.¹⁹

A verseny után, az esti órákban a volt Kaszinó kerti helyiségeiben táncmulatságra került sor, ahol nemcsak Galánta, hanem a környék értelmisége is jelen volt. A táncmulatság a korabeli sajtó szerint jelentős társadalmi eseménnyé vált. A rendezvényen szép számban összegyűlt vendégek kora reggelig szórakoztak. A táncmulatság változatosságához hozzájárult a tombolajáték is, mely keretében több mint 100 nyereményt osztottak szét.²⁰

A Galántai Sportegylet a sikeres és nagy visszhangot kiváltó atlétikai verseny megrendezését egy évvel később megismételte. Ezúttal azonban a versenyre az érsekújvári

18 Galánta és Vidéke, 1908. április 4.

19 Galánta és Vidéke, 1908. augusztus 22.

20 Galánta és Vidéke, 1908. augusztus 29.

sportklub tagjait is meghívták, és a versenyt egy újabb, nagyon közkedvelt versenyszámmal, az üveggolyó-céllövészettel bővítették; e sportágban egy vetőgéppel kilőtt üveggolyóra kellett célozni. A sportegylet a versenyre egy üveggolyó-vetőgépet is beszerzett. Az ilyenfajta céllövészeti verseny az első világháború előtt nagy eseménynek számított, hiszen ebben a számban főleg a budapesti sportklubokban vagy jelentősebb szórakozóhelyeken (pl. Pöstyénben) szoktak versenyt rendezni. A magas anyagi kiadások miatt a részvételt Galántán, ebben a sportszámban, egy Korona nevezési díjhoz kötötték. Elsősorban a helyi és környékbeli vadászok részvételére számítottak és a nyerteseknek számos értékes díjat ígértek. A résztvevők a verseny előtti néhány héten át gyakorolhatták az üveggolyó-céllövészetet. Az e célra kiadott hatósági engedély értelmében naponta délután 5–7 óra között a sportpályán végezhatték el a felkészüléseket.²¹

A Galántai Sportegylet II. atlétikai versenyének lebonyolítására 1909. augusztus 20-án került sor, ismét a vásártér melletti sportpályán. A 100 yard síkfutást Szalay László, a Galántai Sportegylet tagja nyerte meg, aki megelőzte Nesztlinger Emilt, az Érsekújvári Sportklub tagját. Súlydobásban Nesztlinger Emil győzött 9,51 m teljesítménnyel. A második helyen a galántai Nagy Antal (8,72 m) végzett. Magasugrásban az érsekújvári sportolók voltak sikeresek. Kurzweil Pál 165 cm-es ugrásával legyőzte Lapka Lajost, akinek legjobb teljesítménye 160 cm volt. Az érsekújvári sportolók jobb eredményt értek el diszkoszvetésben is. A versenyszámot jelentős előnnyel Kurzweil Pál (29,2 m) nyerte meg Nagy Antal előtt (24,3 m). A svéd gerelyhajításban a hazai sportolók voltak sikeresebbek, Földes Ármin 34,25 és Endreffy János 32,15 méterre hajította a gerelyt. A fűleslabda-hajításban nagyon szoros eredménnyel a már említett érsekújvári Kurzweil Pál (40,75 m) legyőzte a hazai Endreffy Jánost (40,70 m).²² A hat atlétikai versenyszámot a már említett céllövészeti verseny egészítette ki. Az üveggolyó-lövészeten az első díjat Nagy László vitte el, második helyen Lóry Sándor József, a harmadikon Keppert Gyula végzett. A sportversenyt ismét táncmulatság követte, melyet az e célra feldíszített és berendezett tenispályán rendeztek meg.²³

1910 tavaszán a sportegylet vezetősége már a következő, harmadik sportversenyt tervezte. A szervezők a korábbiaknál látványosabb sporteseménnyel akarták a sportrajongókat meglepni. A versenyt új versenyszámokkal akarták bővíteni: 200 és 400 méteres síkfutással, valamint 100 m gátfutással. A felnőtt versenyzők mellett a fiatal korcsoportban is szerettek volna versenyt hirdetni 50 és 70 méteres síkfutásban. Az atlétikai versenyszámokat az előző évekhez hasonlóan céllövészettel akarták színesebbé tenni

21 Galánta és Vidéke, 1909. július 10., 17., augusztus 28.

22 Az Újság, 1909. augusztus 29.

23 Galánta és Vidéke, 1909. augusztus 28.

és persze a spotversenynapot a hagyománynak megfelelően táncmulatsággal tervezték zární.²⁴

Az 1910. évben az atlétikai versenyt már hagyományosan Szent István napján tartották meg, a vásártéri sportpályán. A szervezőknek nem sikerült megvalósítaniuk a tavaszi egyleti üléseken megálmodott nagyszabású terveket, az atlétikai verseny ismét csak helyi jellegű maradt. A tervezett új versenyszámok közül csak néhányat sikerült biztosítani. Az atlétikai verseny 15 órakor a vásártéri sportpályán, szépszámu nézőközönség jelenlétében vette kezdetét. Elsőként hét junior sportoló (köztük: Adler Pál, Fanchovith Kornél, Libertiny László, Markstein Hugo, Lichtner Gyula) versenyzett 70 méteres síkfutásban. A legjobb időt Adler Pál érte el, a második helyen Lichtner Gyula helyezkedett el. A diszkoszvetésben öt résztvevő közül Nagy Antal (30,6 m) győzött, a második Szalay László (27,1 m) lett. A harmadik versenyszámként a 100 m síkfutást tartották meg. A hat futó közül Neumann Albin volt a leggyorsabb, őt követte Árvai Miklós. A gerelyhajításban öt versenyző vett rész. A legjobb eredményt Nagy Antal (40,8 m) érte el, megelőzve Szalay Lászlót (36,7 m). A füleslabda-hajításban a hat benevezett sportoló közül Szalay László (45,2 m) és Neumann Albin (42,4 m) juttatta el a labdát legmesszebbre. Az utolsó atlétikai versenyszám a stafétafutás volt, amelyben az egyleti tagok a junior sportolókkal vegyesen futottak. A versenyfutásban a „B” csapat (Lichtner Gyula, Mohácsi, Chemez, Szalay László) legyőzte az egylet „A” csapatát (Adler Pál, Schaar, Árvai Miklós, Neumann Albin). Az egyes atlétikai versenyszámok nyerteseit szép kivitelű ezüstéremmel, a második helyezetteket pedig bronzéremmel díjazták. A harmadszor megrendezésre került galántai atlétikai versenyek utolsó versenyszáma az üveggolyó-céllövészet volt. Ebben a spotszámban az első díjat²⁵ a hét résztvevő közül Keppert Gyula nyerte meg, aki tíz lövésből nyolcszor célt talált. A második díjat Werle Gyula kapta, a harmadikat Lóry Jenő szerezte meg.²⁶

A sporteseményt a terveknek megfelelően a hagyományos táncmulatság zárta, amelynek Kolisch Dávid vendéglője adott helyet. A társas szórakozáson nemcsak galántaiak, hanem a környékbeli városok²⁷ és falvak lakosai közül többen vettek részt, sőt érkeztek vendégek Budapestről is.²⁸

Mint látható, a Galántai Sportegylet leginkább atlétikával foglalkozott. Aktív tevékenysége elsősorban a melegebb hónapokra korlátozódott, amikor a tagok igénybe tudták venni a kinti sportpályát. A téli hónapokban jóval kevesebb lehetőség adódott az

24 Galánta és Vidéke, 1910. július 23.

25 Börszivar és cigarettatárca ezüst szegéllyel.

26 A második díj „úti necessaire”, a harmadik „termosz palack” volt. Galánta és Vidéke, 1910. augusztus 27.; Budapesti Hírlap, 1910. augusztus 24.

27 Sellye, Somorja.

28 Galánta és Vidéke, 1910. augusztus 27.

aktív mozgásra. Ezért juthatott az egyesület tagjainak eszébe egy korcsolyapálya nyitása a tél idejére, ezt azonban nem sikerült megvalósítaniuk. Viszont az 1910. év elején vívóórákat szervezett, ezeken az érdeklődő tagokat helyi vívómester oktatta e nemes tudományra.²⁹

A harmadik atlétikai verseny volt az utolsó, melyet a Galántai Sportegylet megrendezett. Az egyesület valószínűleg még 1910. év végén vagy 1911. év elején megszűnt. A szervezett sportélet hanyatlásáról tanúskodott már a harmadik atlétikai verseny is, amikor az egyesület nagyszabású tavaszi terveiből csak nagyon kevés valósult meg. A versenyen jóval kevesebb versenyszám került bemutatásra, elmaradt pl. a magasugrás, a súlylökés, a 200 és 400 m síkfutás. Az egyesület hanyatlása mögött valószínűleg nemcsak anyagi gondok állhattak, hanem az is, hogy a kevés aktív (sportoló) tagja volt, ezért az utolsó időszakban több atlétikai sportágban nem tudott embert nevezni. Egyrészt lelohadt a kezdeti lelkesedés, másrészt az egyesület aktív sportolói leggyakrabban olyan fiatalok voltak, akik még gimnáziumokban vagy felsőbb fokú képzést nyújtó iskolákban tanultak, és a nyári szünet kivételével, az iskolaév idején csak nagyon keveset tartózkodtak Galántán.

A sportegylet megszűnése után a sport- és társadalmi élet terén bekövetkezett úrt 1912-től több egyesület, egyesület és társaság töltötte ki. A Galántai Galamblovő Egyesület (1912–1914) tevékenységébe a sportlövészet iránt érdeklődők kapcsolódtak be, ugyanakkor az ilyen érdeklődésű közönség igényeit is kielégítette. A volt sportegylet azon tagjai, akik a kuglizást, tekézt kedvelték, 1912-től a teketársaság tagjai közé léphettek be. Az atlétikai és gimnasztikai sportágak iránt érdeklődő tagok azonban elvesztették azt a lehetőséget, hogy csoportosan, egyesületbe tömörülve gyakorolhassák az általuk űzni kívánt sportágat. A sport iránt érdeklődők számára röviddel a sportegylet megszűnése után egy új szervezet, az 1913-ban megalakult labdarúgó-társaság adott lehetőséget a sportolásra.

A Galántai Galamblovő Egyesület

Már az 1909-es és 1910-es rendezvények versenyszámai jelezték, hogy Galántán és környékén sokakat érdekel a lövészet. A lövészsportok rajongói 1912-ben el is döntöttek, hogy lövészegyletet alapítanak Galántán és a hódi parkban löfteret alakítanak ki, ahol a lövészet iránt érdeklődők, köztük leggyakrabban helyi és környékbeli vadászok, gyakorolni tudják a céllovészetet.³⁰ A Galántai Galamblovő Egyesület már az alapszabályok jóváhagyása előtt aktív tevékenységet folytatott. A hódi parkban kialakított lőtér 1912. június végén használatra készen állt, és az egyesület 1912. június 30-ra az első galamb-

²⁹ A vívómester neve a forrásokban nem szerepel. *Galánta és Vidéke*, 1910. február 19.

³⁰ *Galánta és Vidéke*, 1912. június 22.

lövő versenyt is megszervezte. A rendezvény nagy érdeklődést váltott ki a versenyezni szándékozók és a sport iránt érdeklődők körében, a szervezők tapasztalatlansága miatt azonban az egyeslet első versenye nem volt zökkenőmentes. A versenyre előkészített galambok ugyanis csak az első két versenyszámhoz voltak elegendőek, és az utolsó, harmadik versenyszám befejezését egy héttel későbbre (július 7-re) kellett halasztani. Az első versenyszám győztese Nagy Antal lett, a második helyen Pollák Gyula végzett. A második versenyszámot Pollák Gyula nyerte. A harmadik versenyszám döntőjébe Entresz Ede, Massányi Géza és Pollák Gyula jutottak.³¹ Az egyeslet hamarosan újabb galamblövő versenyt szervezett. A rendezvény 1912. július 12-én nagy létszámú közönség előtt került megrendezésre, szintén a hódi parkban. Az egyeslet versenyszámokban Massányi Géza, Entresz Ede, Szentkirályi József, Horváth Gyula értek el kiváló eredményt.³²

A Galántai Galamblövő Egyeslet még 1913. év elején sem rendelkezett jóváhagyott alapszabállyal, mivel a Belügyminisztérium márciusban elutasította és visszaküldte az egyesletnek átdolgozásra. Miután a minisztérium az átdolgozott alapszabályt végül elfogadta, az egyeslet 1913. június 10-én megtartotta alakuló ülését, amelyen természetesen már tisztikarát is megválasztotta. Az egyeslet elnökéül egyhangúlag a már korábban említett Jandly-Döbrentei Sándor főszolgabíróvá választották. Az egyeslet igazgatói teendőit Gülcher Jakab és Pollák Gyula látták el. Massányi Gézát jelölték művezetőnek, dr. Horváth Gyulát titkárnak, dr. Lendvai Lajost ügyésznek és Werle Gyulát pénztárnoknak. Választmányi tagok lettek: dr. Abrahámffy József, dr. Bohunicky Jenő, Dóka Sándor, Entresz Ede, Farkas Lőrinc, Gyuriss Alajos, Pakosza Ferenc, Scheffer Frigyes, dr. Szentkirályi József és Vörösmarty József. Az alakuló gyűlés idején az egyesletnek 36 rendes tagja volt, létszámuk később bővült, a galántai lakosokon kívül a környező települések érdeklődőivel is.³³

Az egyeslet tagjai a helyi versenyeken kívül további városokban megrendezett versenyeken is részt vettek. 1913-ban a Pozsonyi Galamblövő Egyeslet által megrendezett pünkösdi galamblövő versenyről ismerünk adatokat. Ezen a versenyen Magyarország legjobb galamblövészei is részt vettek, Massányi Géza, a galántai egyeslet tagja, hatalmas sikert aratott, 11 galambból ugyanis 11-et eltalált. A versenyszám győztese lett és jutalmul értékes díjban részesült, egy ezüst állóórát kapott.³⁴

A hódi parkban helyet kapó lőtér kialakítását 1913 júniusában fejezték be teljesen, berendezése a legmodernebbek közé tartozott. Az egyeslet 1913-ban is aktív munkát folytatott, több versenyt is szervezett. A július 6-ra meghirdetett versenyen a galán-

31 *Galánta és Vidéke*, 1912. július 6.

32 *Galánta és Vidéke*, 1912. július 27.

33 *Galánta és Vidéke*, 1913. június 14.

34 *Galánta és Vidéke*, 1913. május 17.

tai egyesület tagjain kívül Magyarország különböző megyéiből érkező sportlövészek vettek részt.

A gondosan megszervezett versenyt 1913. július 6-án nyitották meg, és a galántai egyesület első jelentősebb, nagyszabású versenye volt. A lövészek hat versenyszámban mérhették össze képességeiket. A versenyen 22-en vettek részt őket 500-600 fős nézőközönség figyelte. A nyertesek értékes díjakban részesültek, amelyeket a versenyt megelőző napokban a galántai gyógyszerértárban³⁵ volt lehetőség megtekinteni. A nyitó versenyt gróf Hunyady László és Gáspárdy Béla nyerték meg, mindketten nyolc galambból nyolcat etaláltak. A második versenyszámban a választmányi díjat gróf Hunyady László nyerte el, másik helyen pedig Alajos Bagnovini végzett. Az egyesületi díjat gróf Hunyady László szerezte meg Gáspárdy Béla előtt. A negyedik versenyszámban, a hölgyek díját a hazai Massányi Géza vitte el. A második helyen a Nyitráról érkezett Lóry Jenő végzett, ő a magyarországi galamblovészeti kimagasló sportolója, s egyben a pozsonyi egyesület tagja volt. Az ötödik versenyszámban a vigaszdíjat Schverzer Imre érdemelte ki Rossi Nándor előtt. Az utolsó versenyszám, a Double Cup díját gróf Hunyady kapta, aki legyőzte Gáspárdy Bélát. Mint látható, a lövészek közül a legsikeresebb gróf Hunyady László lett, aki hat versenyszámból négyet megnyert.³⁶

A galamblovő verseny után a hódi parkban megtartott társasvacsora és táncmulatság következett. Ez iránt nagy érdeklődés mutatkozott, annak ellenére, hogy a késő esti órákban a táncmulatságot a kedvezőtlen időjárás miatt át kellett helyezni a Kaszinó helyiségébe. Ez a társadalmi esemény – a sajtó szerint – az 1913-es nyár legjobb és legnagyobb rendezvénye jelzővel ékeskedhetett.³⁷

Az egyesület 1913-ban további versenyeket is rendezett, ezek azonban kimondottan helyi jellegűek voltak. Jelentősebbnek nevezhető rendezvény szervezése 1914 tavaszán zajlott le. A verseny, amelyre több ismert magyar és egy osztrák lövész is benevezett, 1914. május 9-én került megrendezésre. A versenyzők öt versenyszámban mérték össze képességeiket. Minden versenyszám nevezési díjhoz volt kötve. Az előkészítő munkálatokban a rendező bizottság elnökeként jelentős szerepet vállalt gróf Hardegg János, az ő nevét viselte az első versenyszám díja is: Gróf Hardegg János Vándordíja. Az első versenyszámot Gáspárdi Béla nyerte meg Lóry Jenő előtt. A másodikban az egyesületi díjat Lóry Jenő szerezte meg, aki legyőzte Horváth Jánost. A Galántai Díjat Massányi Géza vitte el Hellenbrenth Béla előtt. A negyedik versenyszámban a Hölgyek Díját gróf Hardegg János érdemelte ki, Hellenbrenth Béla pedig a második helyen végzett. Az utolsó, ötödik versenyszámban, a Gróf Hardegg Jánosné által a nyeretleneknek

³⁵ Massányi Géza az egyesület egyik vezetője gyógyszerész volt.

³⁶ *Galánta és Vidéke*, 1913. július 12.

³⁷ *Galánta és Vidéke*, 1913. június 21., 28., július 12.; *Budapesti Hírlap*, 1913. július 9.; *Az Ujság*, 1913. július 11.

felajánlott díjat Horvát János szerezte meg. A nyertesek szép ezüstdíjakban és a nevezési díjak összegéből kiosztott pénzjutalmakban részesültek.³⁸ 1914 májusában a Galántai Galamblövő Egylet hazai versenyt is rendezett, ahol több versenyszámban galántai és környékbeli lövészek mutatkozhattak be. A nyertesek között voltak: Werle Gyula, Konkolyi, Heinisch, Massányi Géza, Csillag és Entresz Ede.³⁹

Az első világháború kitörése után a Galántai Galamblövő Egylet tevékenysége gyakorlatilag megszűnt, az egylet feloszlásra volt ítélve.

Teketársaság

A kuglizás (a teke), mely a kisebb városokban és falvakban is nagymértékben elterjedt, a galántaiak körében nagyon kedvelt sport- és szórakozási tevékenységnek számított. Annak ellenére, hogy nem rendelkezünk olyan adatokkal, melyek bizonyítanák a teke, a kugli játszását a városban a századfordulón, a későbbi adatok tükrében ezt okkal feltelezhetjük. 1911-ben ugyanis a sajtóban megemlézték, hogy korábban a városban 3-4 tekepálya is működött, míg 1911-ben már csak egy volt Markstein Lipót fogadójának kerthelyiségében. Ezt a tekepályát vasárnaponként a Haladó Iparoskör tagjai szokták használni, míg a hétköznapiakon gyakran a „kaputosok”⁴⁰ vették igénybe.⁴¹ A tekészés ebben az időben annyira kedvelt volt, hogy 1912-ben Galántán Teketársaság is alakult. A társaság elnökének Entresz Edét választották meg. A pénztáros Vörösmarty József lett, az ellenőrző pénztárosok tisztségét Vandlik László és Galambos Béla látták el. Az öttagú intézőbizottság tagjait az elnökön és a pénztároson kívül Farkas Lőrinc, Polák Kálmán és Massányi Géza alkották. Az újonnan megalakult teketársaság rendelkezésére egy új tekepálya állt a Markstein Ignác-féle szórakozóhely kerthelyiségében, melyet ünnepélyes keretek közt 1912. április 23-án nyitottak meg. Az új tekepálya fedett volt, megvilágítással is rendelkezett, aminek köszönhetően kedvezőtlen időjárás esetén vagy az esti órákban is igénybe lehetett venni.⁴²

Galántai Football Társaság

A galántai ifjak körében a labdarúgás kétségtelenül már jóval a labdarúgó-társaság megalakulása előtt nagyon népszerű volt. A fiatalok kisebb vagy nagyobb létszámban

38 *Galánta és Vidéke*, 1914. április 24., május 1., 15.

39 *Galánta és Vidéke*, 1914. május 22.

40 Kabátot, vagyis nem paraszttöltözetet viselő, hivatalnokféle, úri személy.

41 *Galánta és Vidéke*, 1911. május 20.

42 *Galánta és Vidéke*, 1912. április 27.

szabad idejükben gyakorolták a labdarúgást, de nem alkottak olyan labdarúgócsapatot, amely hivatalos mérkőzéseken vett vagy vehetett volna részt. A régióban 1910 körül már működtek labdarúgócsapatok (pl. Zsigárdon, Vágsellyén, Vágfarkasdon), melyek egymást közt játszottak mérkőzéseket is, ami feltehetően a galántai ifjakat arra ösztönözte, hogy csapatot hozzanak létre. A labdarúgó-társaság megalakulását 1913 júniusában Neumann Albin⁴³ orvostanhallgató és egyúttal tehetséges sportoló kezdeményezte. Az 1913 nyarán megalakult Galántai Football Társaság hamarosan megrendezte az első labdarúgó-mérkőzését is.⁴⁴ Erre 1913. július 27-én délután 3 órakor került sor Galántán, a vásártér melletti sportpályán. A galántai sportolók a vegyes, zsigárdi és vágfarkasdi ifjakból álló futballcsapat ellen léptek pályára. A galántai labdarúgócsapat felállása a következő volt: kapus – Adler Pál, hátvédek – Markstein V. és Neumann László, fedezetek – Szalay László, Neumann Albin, Fancsovits⁴⁵ Kornél, csatárok – Wölfel, Adler S., Hromada, Gyuriss és Jedlicska. A galántai labdarúgók közül többen az 1908–1910 között megrendezett galántai sportversenyeken is részt vettek, és ott kiváló eredményeket értek el. A labdarúgó-mérkőzést dr. Ábrahámffy mint bíró vezette. A mérkőzés két 40 percgig tartó félidőből és egy 10 perces szünetből állt. A hazai labdarúgók fekete-fehér színekben játszottak, a vendégek piros-fehér csíkos mezt viseltek. A mérkőzést körülbelül 500 néző figyelte, s a galántaiak számára nemcsak egy sporteseményt jelentett, hanem közösségi, társadalmi eseménnyé is vált. A korabeli helyi sajtó szerint a mérkőzés társadalmi jelentőségét leginkább az bizonyította, „hogy a nézők között nem hiányoztak a szépen felöltözött galántai hölgyek sem”. A hazai csapat rajongói lelkesen buzdították a játékosokat, akik szervezeten és technikailag is jól játszottak. A tudósítók alapján jelenthető ki, hogy a hazai játékosok a mérkőzés egész ideje alatt megőrizték fölényüket és már az első félidőben három gólt rúgtak az ellenfél kapujába. A gólok szerzői: Neumann Albin, Gyuriss és Wölfel voltak. A Zsigárd–Vágfarkasd vegyes csapat a második félidőben szépített az eredményen, sikerült két találatot elérnie, így a mérkőzés 3:2 arányban a galántaiak győzelmével végződött. A legjobb játékos a hazai Neumann Albin lett. A vendégek közül a csapat kapusa jól teljesített, védéseit

43 Neumann Albin 1894. február 6-án született Galántán. Izraelita hitvallású. Dr. Neumann Mór galántai ügyvéd és Adler Mária fia, Dr. Neumann László ügyvéd testvére volt. A Pozsonyi Ágostai Hitvallású Evangélikus Líceum IV–VIII. osztályában tanult az 1906/7–1910/11. tanévekben. Az 1. világháborúban a kezdetek óta szolgált a harctéren, a nagy galíciai előrenyomulás alkalmával hőstettéért 1915-ben nagy ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. A háború után befejezte orvostudományi tanulmányait és orvosként működött. A sport területén és a sportéletben a háború után is aktív maradt.

44 Galánta és Vidéke, 1913. június 14.

45 Másutt: Fanchovith.

a sportszerű közönség tapssal jutalmazta. A mérkőzést, ahogy ez már Galántán ekkor a hagyománnyá vált, a Kaszinóban megrendezett táncmulatság követte.⁴⁶

A labdarúgás Galántán kétségtelenül megtalálta rajongóit. Szent István ünnepén a galántai labdarúgók egy újabb mérkőzést játszottak le Zsigárd ellen. Az első félidőben a galántaiak játszottak jobban, a csapat fölénye azonban nem mutatkozott meg gólokban. A második félidőre annyira kimerültek, hogy nem bírták tartani a tempót, és két gólt kaptak. Az első gólt König, a másodikat pedig Ürge rúgta. A szép visszavágón tehát Zsigárd 2:0-ra győzött Galánta fölött.⁴⁷

A Galántai Football Társaság első világháború előtti történetének legjelentősebb eseményének az 1913. augusztus 31-én Trecsénben, a Trecsényi Torna Egyesület labdarúgócsapata ellen lejátszott barátságos mérkőzés tekinthető. A rövid múlttal rendelkező galántai csapat számára nagy megtiszteltetés volt, hogy megmérthette képességeit egy olyan csapattal, amely már több mint kilenc éve működött és a Felvidék legjobb csapatai közé tartozott, és több mérkőzést játszott le az ország legjobb – pl. a budapesti – labdarúgócsapataival is. A nézők számára vonzó rangadón a hazai, trecsényi játékosok voltak fölényben. Mindkét félidőben két-két gólt rúgtak a galántaiak kapujába. A trecsényiek közül kiválóan teljesítettek Barta és Ringwald védők, valamint Kirtsch és Kostek. A galántai labdarúgócsapat védői jó munkát végeztek, fáradhatatlanul iparkodtak szerelni az ellenfelet. A galántaiak leggyengébb láncszemének ezen a mérkőzésen a csatársor mutatkozott. Ebben egyedül Neumann Albin csatár tűntette ki magát, de figyelemre méltóan teljesített Zechmeister kapusa is, akit a mérkőzést figyelő tudósítók dicséretre méltónak találtak.⁴⁸

Galánta ígéretesen fejlődő sportélete az 1. világháború kitörése után olyan törést szenvedett, amely hosszú időre visszavetette a sport fejlődését. A férfiak hadba vonulása működésképtelenné tette a sportegyletek munkáját, a sport mint a társadalmi élet egyik fontos tényezője elvesztette jelentőségét a lakosság számára.

46 *Galánta és Vidéke*, 1913. augusztus 23.; *Az Ujság*, 1913. augusztus 24.; *Pesti Hírlap*, 1913. augusztus 23.

47 *Galánta és Vidéke*, 1913. július 26., augusztus 2.; *Az Ujság*, 1913. július 30.; *Pesti Hírlap*, 1913. július 30.

48 *Galánta és Vidéke*, 1913. augusztus 30., szeptember 6.; *Az Ujság*, 1913. szeptember 4.; *Pesti Hírlap*, 1913. szeptember 3.

VERONIKA KERESZTES

THE SPORTING LIFE OF GALÁNTA BEFORE THE FIRST WORLD WAR

In Galánta, in the second half of the 19th century, hunting and the associated horse riding and shooting were the main activities. Before the local sports clubs were formed, lawn bowling (tenpins) was popular in the town, and there were certainly those who took up gymnastics and athletics. Swimming and bathing were popular on hot summer days, with the unsafe banks of the Váh River being a favourite spot. In the first decade of the 20th century, the sporting life of Galánta began to spiral up very rapidly. Sándor Jandly-Döbrentei, the high sheriff of the Galánta district, played a significant role in this process, not only as a fan of physical exercise but also as a major promoter. It was thanks to him that in the years before the First World War, Galánta's sporting life was the most active and colourful in the wider region. This flourishing sporting life came to an end with the outbreak of the First World War. The entry of men into the war made the work of sports clubs inoperable and sport lost its significance as an important factor in the social life of the population.